

[Statsministeren.]

turde være et nærliggende bevis på rigtigheden heraf.

Ser vi tilbage på vort folks historie, er det iøjnefaldende, at befolkningen stort set havde samme størrelse fra middelalderen op til midten af forrige århundrede, medens vi siden da har været vidne til en fremgang, som vel er eftertanke værd. Ikke blot er der skabt mulighed for en befolkningsforøgelse på mellem to og tre gange indbyggertallet i kongeriget i 1849, men dertil kommer, at denne befolkning i dag har en levefod, der rager himmelhøjt op over de livsvilkår, der var det danske folks for hundrede år siden.

Yderligere kan nævnes — og det er for mig noget meget væsentligt —, at den folkelige og kulturelle udvikling ikke har været mindre bemærkelsesværdig end den materielle. Den danske befolkning har gennem disse hundrede år vist sig at være den demokratiske tillid værdig. Bekræftelsen finder vi stærkt i den politiske sundhed og modenhed, vi oplevede i besættelsens år.

Disse sidste hundrede års Danmarks-historie er for os et bevis på, at der er en nøje sammenhæng mellem folkets politiske frihed og dets evne og mulighed for at udnytte de naturlige rigdomskilder og skabe sin egen lykke. Staten skal ikke være formynder for folket, således som det var tilfældet før 1849, eller som vi har set og stadig ser det nogle steder udenfor vore grænser. Folket — og kun folket — kan skabe forudsætningerne for sit eget frie liv. Det må selv forme sin tilværelse. Forfatningen har først og fremmest den uhyre vigtige opgave at skabe den ramme, hvori meningsforskelle og interessenmodsatninger kan mødes og brydes og gennemforhandling og debat blive til de love, der afstikker retningslinierne for vort samfundsliv.

Der går en klar linie fra forhandlingerne om rigets første grundlov og frem til vor tid. Mange af de spørgsmål, som dengang debatteredes, er stadig aktuelle, og den løsning, man nåede dengang, har på de fleste områder bindende virkning den dag i dag. Det var således naturligt for grundlovgiverne forud for 1915 at bygge på grundpillerne i forfatningen af 1849. Dengang var det hovedopgaven at udslutte sporene efter den grundlovsændring, der var gennemført i 1866, og som havde sat den møjsommeligt erhvervede lige og almindelige valgret over

styr. Samtidig handlede man helt i juni-grundlovens ånd ved også at give kvinder valgret til rigsdagen.

Medens grundloven af 1849 og — omend i mindre grad — grundloven af 1915 var store milepæle i folkets historie, så er det en langt mere beskedne vejsten, vi nu står overfor. Det forslag til en ny grundlov, som i dag forelægges det høje ting, betegner ikke noget brud med fortiden. Det tilsigter alene en modernisering af forfatningen, således at denne i højere grad, end tilfældet er i dag, bliver i overensstemmelse med de erfaringer, vi har gjort, og med de krav, udviklingen iøvrigt stiller os. Med andre ord: ændringen bør være i juni-grundlovens ånd og i vor tids klædebon.

Forfatningskommissionen har nu afsluttet sit årelange og — det bør i dag anerkendes — store arbejde. Det er måske hensigtsmæssigt at opridse denne kommissions historie i store træk:

Daværende statsminister Knud Kristensen nedsatte den 12. februar 1946 en forfatningskommission med repræsentanter for alle rigsdagens partier. Kommissionen blev omdannet efter hvert af de to regeringsskifter, som har fundet sted siden da. I syv år har kommissionen arbejdet med denne vigtige sag, og det forslag, der nu foreligger, er resultatet af indgående overvejelser på grundlag af den gældende grundlov såvel som de tanker om ændringer, der er kommet frem herhjemme, og endelig en lang række udenlandske forfatninger og deres historiske grundelse. Til støtte i deres arbejde har kommissionsmedlemmerne haft fire tilfornede, to statsretsprofessorer, det høje tings tidligere sekretær og en af centraladministrationens øverste og mest anerkendte embedsmænd. Disse sagkyndige har gjort et stort og påskønnelsesværdigt arbejde ved at tilvejebringe et grundlag for mange af kommissionens drøftelser. Samtidig har også andre sagkyndige ved deres udtalelser virket vejledende for kommissionen i dens arbejde. Kommissionen har taget hver enkelt af den nuværende grundlovs 94 bestemmelser op til behandling og vurderet dem i lyset af den stedfundne udvikling. Repræsentanter for alle rigsdagens demokratiske partier har kunnet gå ind for det foreliggende forslag. Det er udarbejdet af kommissionen, og regeringen kan give det sin fulde tilslutning.

De ændringer, som nu foreslås, samler sig i fire hovedpunkter: tronfølgen, Grønlands